

תפילה פרטית או כללית? חלק א'

כשאנו באים לעסוק בעניין התפילה, ברור לנו שאין עניין התפילה אך ורק למלא את צרכינו האישיים, אלא התפילה היא דרך לקרבת אלוקים.

אך עדיין יש מקום לשאול: כיצד היא הדרך להגיע לאותה קרבת אלוקים בתפילה? האם דרך הבקשות והקטנות על צרכי היום יום, על הדאגות והקשיים שמעסיקים אותנו, או להפך, דווקא העיסוק בדברים הגדולים, בישועת עם ישראל, בהשראת השכינה בציון, היא המביאה לקרבת אלוקים בתפילה?

מצד אחד אפשר לומר שכאשר האדם מתעסק בצרכיו הפרטיים האישיים הוא אינו מתעלה אלא להפך, הוא נשאר בקטנותו, ורק כשמתעסק בערכי הנצח, באידיאלים הגדולים, הוא מתעלה ומתרומם ומגיע לדבקות.

אך מצד שני ניתן לומר שדווקא הצרכים האישיים של האדם, כשהוא מפנה אותם אל ה' ובוטח בו שיענה לו, הוא מרומם את חייו למדרגה גבוהה - שאפילו הצרכים הפרטיים שלו תלויים בידי שמיים, וזה עצמו מביא את האדם לדבקות בה'.

בדברי הרש"ר הירש אנו מוצאים הכרעה כצד הראשון:

"המתפלל, כביכול, מפלל את עצמו, מחדיר את האמת האלקית לכל פנותו והיותו, וכך קונה לעצמו אחדות ושלמות נפשית באור פני ה'. נמצא התפלה היהודית עומדת בנגוד מוחלט לתפיסה ההמונית של תפלה, לא השתפכות מבפנים, לא בטוי למה שהלב רוחש כבר, לכך אנו קוראים "תחינה", "שיח" וכדומה, אלא החדרת הלב באותה אמת הניתנת ונקנית לו מהחורץ.

אין תפלה אלא עבודה שבלב. אין מתפלל אלא עובד על תקנת עצמו, להעלות את לבו למרום פסגת הכרת האמת והחפיץ בעבודת ה'. אלמלא כן, אילו תפילה היתה רק ביטוי לרחשי הלב, כיצד אפשר היה לקבע לה זמן ונוסח? כיצד אפשר היה להניח, שהצבור כולו על כל פרטיו יהיו חדורים רגש אחד והוגים מחשבה אחת, בזמנים הקבועים מראש? יתר על כן, תפלה שכזאת היא אך למותר. רגשות והגיונות החיים בלבנו כבר, אינם זקוקים עוד לביטוי, פחות מכל זקוקים הם לביטוי קבוע ומנוסח. חויה עמוקה תמיד מוצאת לה ביטוי... מעתה, לא באו תפלות הקבע אלא לעורר את הלב ולהחיות בקרבנו את אותם ערכי הנצח שעדיין צריכים חיזוק ושמירה מעולה...

(פירוש על בראשית כז,

לדברי הרש"ר הירש, העובדה שעיקר התפילה היא תפילת הציבור, הקבועה בזמנים מסוימים ובנוסח מסוים, מראה שעניין התפילה הוא לרומם את האדם אל אותם ערכים עליונים שמובעים בנוסח התפילה, ואין עניין התפילה לבטא את הצרכים האישיים הפרטיים.

גם רבינו יונה מסביר שעל האדם להתפלל למען הכלל ולהצטער בצערם של אחרים:

"כי זאת האזהרה היא שיש לאדם להתפלל על שלום כל העולם ולהצטער על צער של אחרים, וכך דרכן של צדיקים, כמו שאמר דוד עליו השלום, 'ואני בחלותם לבושי שק עניתי בצום נפשי' (כשהיו חולים היה לבושי שק והייתי מענה נפשי בצום בעבורם. מצודות דוד שם) [תהלים לה יג], שאין לאדם לעשות תחנונו ובקשותיו לצרכיו לבד, אך להתפלל על כל בני אדם שיעמדו בשלום".

באופן דומה כתב המגיד ממזריטש ב'מגיד דבריו ליעקב':

"אל יתפלל אדם על עסקי צרכיו, רק יתפלל תמיד בשביל השכינה שתיגאל מגלות" (ליקוטי אמרים ב)

אם כן ראינו שבתפילה האדם צריך לרומם את עצמו ולעסוק בבקשות נעלות. מחר נראה את דעת הסוברים שהתפילה צריכה לעסוק דווקא באדם הפרטי.